

Inhoud

Leeswijzer	11
1 Van slagveld tot onderhandelingstafel: de geschiedenis van de Europese samenwerking	13
Mathieu Segers	
1.1 Strijden tegen de machinaties van het machtsevenwicht (1943-1949)	13
1.2 Revolutie in de Europese betrekkingen (1950-1954)	17
1.3 De oprichting van de EEG en Euratom (1955-1968)	20
1.4 Verdieping, verbreding en voltooiing van de markt (1969-1992)	24
1.5 Kansen en bedreigingen van een andere orde (1993-2023)	27
1.6 Tot slot	32

Deel I De Europese instellingen

2 De institutionele architectuur van de EU	37
Sebastiaan Princen	
2.1 Casus: de Algemene verordening gegevensbescherming	37
2.2 Intergouvernementalisme en supranationalisme	39
2.3 Wat voor besluiten neemt de EU?	41
2.4 Drie fasen in de besluitvorming	42
2.5 De gewone wetgevingsprocedure	44
2.6 Bijzondere wetgevingsprocedures	47
2.7 De open coördinatiemethode	48
2.8 Tot slot	49
3 De Commissie en de agentschappen: een Europese superregering?	53
Ellen Mastenbroek, Semin Suvarierol & Esther Versluis	
3.1 Organisatie	53
3.2 Taken	63
3.3 Agentschappen	68
3.4 Tot slot	73

4	Het Europees Parlement, van marginaal tot machtig	75
	Esther Versluis	
4.1	Geschiedenis en ontwikkeling	75
4.2	Samenstelling en locatie	77
4.3	Bevoegdheden	84
4.4	Werkwijze	86
4.5	Tot slot	90
5	De Raad en de Europese Raad: cruciale schakels naar de nationale politiek	93
	Mendeltje van Keulen & Mathieu Segers	
5.1	De Raad en de Europese Raad, intergouvernementeel tegenwicht	93
5.2	De organisatie van de Raad	98
5.3	De besluitvorming in de Raad	102
5.4	De organisatie van de Europese Raad	105
5.5	Tot slot	111
6	Het Hof en de Rekenkamer: recht en controle	113
	Anna van der Vleuten	
6.1	Het Europees Hof van Justitie	113
6.2	De taken van het Hof en het Gerecht	116
6.3	Knelpunten en kritiek	122
6.4	De Europese Rekenkamer	126
6.5	Tot slot	129
7	Georganiseerde belangen, lobbyen en lobbyisten	131
	Caelesta Braun & Sebastiaan Princen	
7.1	Wie zijn de lobbyisten?	131
7.2	Strategieën voor belangenbehartiging in Europa	134
7.3	Routes naar belangenbehartiging	137
7.4	Gevolgen van lobbyen voor de besluitvorming binnen de EU	141
7.5	Tot slot	144

Deel II Europees beleid

8	De interne markt: spagaat tussen economische en sociale prioriteiten	147
	Anna van der Vleuten	
8.1	De verwevenheid van economisch en sociaal beleid	147
8.2	De interne markt	148
8.3	De sociale dimensie van de EU	153
8.4	Tot slot	160

9	De Europese Economische en Monetaire Unie	163
	Femke van Esch	
9.1	Fiasco of zegen?	163
9.2	De EMU: meer dan geld alleen	164
9.3	Het monetair beleid van de ECB	169
9.4	De lange geschiedenis van de EMU	171
9.5	Een EMU in drie fasen	173
9.6	Tot slot	176
10	Landbouw en milieu	179
	Gerry Alons & Sebastiaan Princen	
10.1	Gestikt in stikstof?	179
10.2	Het Europese landbouwbeleid	180
10.3	Het Europese milieubeleid	186
10.4	Tot slot	191
11	Er zijn grenzen: politieke en justitiele samenwerking	193
	Ludo Block	
11.1	Soevereiniteit als obstakel voor samenwerking	193
11.2	Het besluitvormingsproces na Lissabon	195
11.3	De inhoud van het beleid: waar gaat het over?	198
11.4	Agentschappen en instituties voor politie- en justitie-samenwerking	202
11.5	Samenwerking in de praktijk	206
11.6	Tot slot	207
12	De EU als speler op het wereldtoneel: handel en ontwikkelingssamenwerking	209
	Gerry Alons	
12.1	Externe economische betrekkingen van de EU	209
12.2	Het gemeenschappelijk handelsbeleid van de EU	210
12.3	Besluitvormingsregels en actoren in het handelsbeleid van de EU	213
12.4	Strategie en politisering	217
12.5	De EU en ontwikkelingssamenwerking	219
12.6	Tot slot	223
13	De EU als speler op het wereldtoneel: veiligheid en defensie	225
	Bertjan Verbeek & Anna van der Vleuten	
13.1	De EU op het wereldtoneel: de puzzel	225
13.2	Het politieke buitenlandbeleid van de EU	226
13.3	Doelstellingen van het beleid	230
13.4	Waarom dit beleid?	234
13.5	Tot slot	236

Deel III Theorieën, kwesties en ideeën

14 Theorieën van Europese integratie	241
Anna van der Vleuten	
14.1 Indelingen: het olifantprobleem	241
14.2 Voorlopers	242
14.3 Europese integratie	244
14.4 Governance-benaderingen	250
14.5 Constructivisme en kritische benaderingen	254
14.6 Tot slot	255
15 De kloof tussen de burger en Brussel	257
Reinout van der Veer	
15.1 Brussel als ver-van-mijn-bedshow	257
15.2 Legitimiteit	259
15.3 Democratisch tekort	261
15.4 Tot slot	271
16 Retourtje Brussel-Den Haag: Nederland in de EU	273
Mendeltje van Keulen	
16.1 Nederland en Europese samenwerking	273
16.2 De standpuntbepaling voor Europese regelgeving	277
16.3 De Nederlandse belangenbehartiging in Brussel	282
16.4 Ontwikkelingen in het Europabeleid	286
16.5 Tot slot	289
17 De grenzen van Europa	291
Carlos Reijnen	
17.1 Uitbreiding	291
17.2 Grenzen aan uitbreiding	296
17.3 Europese waarden	302
17.4 Tot slot	305
Afkortingen	309
Literatuur	315
Illustratieverantwoording	323
Register	325
Over de auteurs	341